

Berriak

2016ko albisteen kronika

“Euskara biziberritzen jarraitzeko erronkak” jardunaldia

Otsailaren 12an, “Euskara biziberritzen jarraitzeko erronkak” jardunaldia egin da Euskaltzaindiaren egoitzan.

Jardunaldi horren bitartez, Euskaltzaindiak prozesu bati hasiera eman eta eztabaida aldia zabaldu nahi du. Iazko udazkenean, Patxi Saez soziolinguistak Euskaltzaindiari eskari zehatza egin zion: azken 50 urteotan indarrean dagoen euskararen paradigma aldatzeko prozesuan gidaritza har zezala. Bere ustez, azken 50 urteotan indarrean dagoen euskararen paradigma aldatu beharra dago. Euskararentzat dinamika berria sorraraztea beharrekotzat jotzen du eta Euskaltzaindia prozesu horren erdigunean kokatzen du.

Jardunaldiaren ostean, Euskaltzaindiko Sustapen batzordeak bilera egin eta emaitza aztertu du. Hurrengo urratsa honako hauxe izan da: eztabaidari jarraipena ematen dion prozesua Sustapen batzordeari proposatzeko, eta ondoren, Zuzendaritzak aztertzeko, Sustapen batzordeak aldirako lantalde bat eratzea.

2015 Azkue Literatura Sariak

Euskaltzaindiak eta Bilbao Bizkaia Kutxa fundazioak Literatura sari hauek antolatzen dituzte, haur eta gazteei zuzenduak doazenak. Bi kategoriatan banatuak daude: A kategoria, 11 eta 14 urte bitarteko ikasleentzako; eta B kategoria, 15 eta 18 urte bitartekoentzako. Kategoria bakoitzean bi literatur genero saritzen dira: narrazioa eta olerkia.

Aurten 175 lan aurkeztu dira, iaz aurkeztutakoen bikoitza. Azkenengo lau urteetan lan gutxiago aurkeztu badira ere, 2016an joera zeharo aldatu da, duela sei-zazpi urteko kopurura iritsi delarik.

Matematikako, Fisikako eta Astronomiako oinarritzko lexiko teknikoak sarean jarri ditu Euskaltzaindiak

Euskaltzaindiak osatu dituen hiru lexiko teknikoak sarean jarri eta Donostiako Luis Villasante Ikerlanean, hainbat irakasle eta argitaldari bertan direla, aurkeztu ditu martxoaren 17an. Matematikaren, Fisikaren eta Astronomiaren arloetako oinarritzko lexikoak Euskaltzaindiaren webgunetik deskarga daitezke, PDF formatuan.

Andres Urrutia euskaltzainburuak, Andoni Sagarna Akademiako Hiztegiakintza arloko arduradunak, Inaki Irazabalbeitia Zientzia eta Teknika hiztegia biltzeko egitasmoko idazkariak eta Antton Gurrutxaga egitasmoko kideak azaldu dutenez, hogeita hamar urte baino gehiago iragan dira euskara arlo teknikoetan erabiltzen hasi zenetik eta ordutik hona begi-bistakoa da hizkuntzak izan duen garapena.

Euskaltzaindia Sarako XXXIII. Idazleen Biltzarrean

Martxoaren 28an, urtero Ipar Euskal Herriko idazleek egiten duten biltzarrean Euskaltzaindiak *Euskal Literaturaren Antologia I: Erdi Arotik Errenazimentura* liburua aurkeztu du.

Lana Euskaltzaindiaren Literatura Ikerketa batzordeak egin du Karlos Otegiren koordinaziopean. Aurkezpen ekitaldian Karlos Otegi bera mintzatu da eta berarekin batera izan dira: Jon Casenave Literatura Ikerketa batzordeko kidea; Mathieu Bergé Euskararen Erakunde Publikoaren presidentea eta Andres Urrutia euskaltzainburua.

Euskaltzaindia eta EHU lankidetzan, ikerketa bultzatzeko

Apirilaren 11n, ikerkuntza bultzatzea xede, Euskaltzaindiaren eta Euskal Herriko Unibertsitatearen arteko lehen mintegia egin da, Akademiaren egoitzan. Ekimena UPV/EHUko Euskal Hizkuntzalaritza eta Filologia doktorego programako doktoregaiei eta izen bereko masterreko ikasleei zuzendu zaie.

Mintegi hori UPV/EHUko Hizkuntzalaritza eta Euskal Filologia masterreko eta doktorego programako ikasleek beren praktikak eta ikerketak Euskaltzaindian egin ditzaten lehenengo pausua izan da. Izan ere, 2015eko urrian bi erakundeok lankidetzahitzarmen berria sinatu zuten. Hitzarmen horren ondorioz, Euskaltzaindiak

Hizkuntzalaritza eta Euskal Filologia masterreko eta doktorego programako ikasleak hartuko ditu, praktikak eta ikerketak egin ditzaten bere zentroetan, hots, Bilboko egoitzan, Donostiako Luis Villasante Euskararen Ikergunaean eta gainerako ordezkarietan.

Hala bada, jardunaldian Adolfo Arejita Euskaltzaindiko Iker sailburuak eta Pruden Gartzia Azkue Biblioteka eta Artxiboko zuzendariak hitzaldi bana eman diete ikasleei, eta Akademiaren Iker egitasmoen zein funts bibliografiko eta artxibistikoaren nondik norakoak azaldu dizkiete.

Kantonamendu berrien euskal izenak

Onomastika batzordeak, EiTBk hala eskatuta, Iparraldea hartzen duten kantonamendu berrien euskal izendapenak finkatu ditu. Ezaguna denez, 2014an kantonamenduen berrantolaketa gauzatu zen Frantzian eta, horren ondorioz, Iparraldeko kantonamenduen kopurua 24tik 12ra jaitsi da, 14ra Jestaze eta Eskiula hartzen dutenak kontuan edukiz gero.

Aurreko deizioetan ez bezala, berri hauetan kantonamendua izendatzeko ez da beti bulego nagusia kokatuta dagoen herriaren izena erabili eta, esaterako, *Hendaye* zena gaur egun *Hendaye-Côte Basque-Sud* da. Izendapen berri horiek zailtasunak sortzen dituzte euskaratu nahi ditugunean, *Montagne Basque-k* eta *Côte Basque-Sud-ek* adibidez, Euskal Herria bere osoan hartzen badugu, baina era ofiziala errespetatu behar denez gero, ez dira izendapenak ez aldatu eta ez bakundu ere.

Euskaltzaindiak sei euskaltzain urgazle berri izendatu ditu

Apirilaren 29an, Iruñean egin den Osoko bilkuran, Euskaltzaindiak sei euskaltzain urgazle berri izendatu ditu. Hona hemen zerrenda, ordena alfabetikoan: Amaia Apalauza Olló, Xabier Erize Etxegarai, Maite Lakar Iraizoz, Patxi Petrirena Altzuguren, Rosa Ramos Alfaro eta Castillo Suarez Garcia.

Etxepare eta Bordeleko Montaigne Unibertsitateak Haritschelhar katedra sortu dute

Etxepare Euskal Institutuak eta Université Bordeaux Montaigne unibertsitateak hitzarmen bat sinatu berri dute Bordelen, euskal ikasketak bertan sustatzearren. Hélène Vélasco-Graciet unibertsitateko presidentea eta Mari Jose Olaziregi Institutuko Euskara Sustatu eta Hedatzeko zuzendariak eta unibertsitate alorreko arduradunak izenpetu duten akordioaren ondorioz, *Jean Haritschelhar Katedra* abian jarriko dute Bordeleko unibertsitate horretan, 2017. urtean.

Katedra berri honek Jean Haritschelharren ikerketa eremu izan ziren euskal ikasketak, bereziki literatura eta linguistika, eta iberiar ikasketak sustatzea du helburu, Haritschelharren beraren izpiritu izan ziren nazioarteko eta mugaz gaindiko harremanak bereziki zainduz.

Nafarroa Oinez: Euskaltzaindia Lodosan

Goizean, Lodosa eta Sartagudako alkateek harrera egingo diete Akademiako buru eta kideei eta ondoren, Lodosako Udaletxean egingo du Euskaltzaindiak zuzendaritza batzarra, bisita azkenerako utziz.

Urriaren 16an egin den *Nafarroa Oinez*en edizio berria dela eta, Lodosako ikastola bisitatu du Euskaltzaindiak ostiralean, irailak 23 dituela. Aurretik, Lodosa eta Sartagudako alkateek harrera egin diete euskaltzainburuari, Nafarroako euskaltzainei eta zuzendaritza batzordeko kideei, Lodosako Udaletxean bertan. Akademiak zuzendaritza batzarra egin du udaletxean, eta, horren ostean, Lodosako ikastola bisitatu dute, zuzendariak lagunduta.

Lodosan eta Vianan (Nafarroa) egin da aurtengo *Nafarroa Oinez*. Gainera, historikoa da aurtengo aldi hau, lehenengo aldiz bi ikastolen elkarlanari esker egin delako: Vianako Erentzun eta Lodosako Ibaialde ikastolenei esker.

Aurreneko aldiz, Euskaltzaindiak Nafarroako Parlamentuan egingo du Osoko bilkura

Bere historian lehenengo aldiz, Nafarroako Parlamentuaren egoitzan egin du Osoko bilkura Euskaltzaindiak. Irailaren 30ean izan da bilera, Parlamentuko 2. batzorde gelan; egun berean, harrera ofiziala egin dio Akademiari Parlamentuko mahaiak.

Aspaldikoa da Akademiak Nafarroako Parlamentuarekin duen hartu-eman, azken urteotan areagotu egin dena. Horren adibide garbia da iazko urtarrilean sinatutako lankidetzaz-hitzarmena (besteak beste, parlamentu-lexikoaren bateratze-lana egiteko baliagarria izan dena). Hartu-eman sendo eta iraunkor horretan, beste pauso garrantzitsu bat da 30eko bilkura.

Apirilean, Iruñeko udalak hartu du Osoko bilkura, baina orain arte ez zen horrelakorik gertatu Nafarroako Parlamentuan.

Euskaltzaindiaren Hiztegia, bikoitza eta digitala

Hiztegiaren paperezko bertsioa salgai dago, eta Euskaltzaindiaren webgunean kontsultatzeko moduan ere bai (www.euskaltzaindia.eus). Kontsultak era arruntan edo aurreratuan egin daitezke.

Argitalpen hau Bilbao Bizkaia Kutzaren babesarekin egin da, 37.884 sarrera eta 6.944 azpisarrera dauzka, beraz, 44.828 forma eta 61.398 definizio (lehenengo edizioak 20.000 sarrera zeuzkan).

Hiztegiaren sareko baliabideetatik irten gabe Euskaltzaindiaren beste errekurtso lexikografiko batzuk ere kontsulta daitezke: Hiztegi Batu Oinarriduna, Orotariko Euskal Hiztegia, XX. mendeko corpusa eta Lexikoaren Behatokia.

Ipar Euskal Herrian euskara indarberritzea XXI. Jagon jardunaldia

Azaroaren 19an Baionako Euskal Museoan antolatu den Jagon jardunaldian, erakunde berriak ondorengo urteetan gaingitu beharreko erronkak aztertu dira. 'Euskal Elkargoaren sortzea eta euskararen geroa' lemapean egin da aipatu mintegia.

Jende ugari hurbildu da goizeko zein arratsalde parteko hitzaldietara, Euskal Mu-seoko gela nagusia euskaltzalez gainezka agertu delarik une oro.

Donostia eta Europako hizkuntzak perspektiba soziohistorikotik

Abenduaren 20an, Luis Villasante ikergunean egin den jardunaldian, hizkuntzen historia soziala lantzeko nazioarte mailan berritzailea den metodologia aurkeztu eta aplikatu da; bestetik, azken 250 urtean Donostiako bilakaera soziolinguistikoa zein izan den ere azaldu da. Andres Urrutia euskaltzainburua; Xabi Paya, Donostia 2016ko kultur programaren zuzendaria; eta Antonio Campos, Kutxa Fundazioko ordezkarria izan dira ekitaldian.

Euskaltzaindia Durangoko Azokan

Abenduaren 2tik 6ra, Euskaltzaindiak Durangoko Liburu eta Disko Azokan parte hartu du. Azokak aurten 51. edizioa bete du eta jakina denez, euskal kultu-arentzako ezinbesteko zita da. Beste hainbat argitalpenekin batera Euskaltzain- diak bere azken lanak izan ditu salgai, horien artean, *Erlea* aldizkari literarioaren azken zenbakia eta Juan Manuel Etxebarria irakasleak idatzitako *Gorbeia inguruko etno-ipuin eta esaundak II*. Juan Manuel berea Akademiaren saltokian izan da aleak sinatzen eta eman beharreko azalpenak ematen.

Erromanisten Nazioarteko Kongresuan izan da Euskaltzaindia

Hiru urtetik behin egiten den Erromanisten Nazioarteko Kongresuan parte hartu du Akademiak, Julen Manterolaren eskutik. Harako, *Euskal Hiztegi Historiko-Etimo- logikoarekin* (EHHE) loturiko txosten zabala prestatu eta aurkeztu du Manterolak.

XXVIII. aldia bete du aurten Erromanisten Nazioarteko Kongresuak, uztailaren 18tik 23ra bitartean antolatu denak, eta, Manterolaren hitzetan, honelako proiektu estrategikoak “halako plaza akademikoetan aurkeztea ezinbestekoa izan- go da etorkizunean”. Eta, zalantzarik gabe, hitzen historian sakonduko duen hizte- gia egitasmo garrantzitsua da Euskaltzaindiarentzat.

2009ko irailean onartu zuen Akademiak Joseba Lakarrak aurkeztutako proiektua eta 2010ean abiatu zuen Julen Manterola eta Iñaki Seguroolarekin osatutako taldeak. Lehen fasean (2010-2012), beste hainbat tradiziotako lan paraleloak ezagutu, lanabesak eskuratu (testu eta era guztietako bibliografiaz jabetuaz) eta EHHEn eredia garatu zuen lantaldeak.

Orain amaitzen den bigarren fasean *EHHE-2000* landu da eta 2017an argitaratuko da lan horren emaitza, 200 familia eta 2.000 sarreratakoa, hain zuzen. Azken fase honetan, Gabriel Frailek eta Koro Seguroiak ere lagundu diote EHHEn lantaldeari.